

Osavuositarkastus 3/2024

7383/00.01.03.00/2024

Aluehallitus 30.10.2024

Lisätiedot
Talousjohtaja Ismo Rouvinen
ismo.rouvinen@siunsote.fi
Puh. 013 330 4506

Päätösehdotus
Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi:

Aluehallitus merkitsee osavuositarkastuksen 3/2024 sekä sen liitteenä olevan omavalvonnan ja laadunhallinnan raportin Q1-Q3 tiedokseen, ja saattaa ne edelleen aluevaltuustolle tiedoksi.

Päätös

Selostus
Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on valmisteltu tammi-syyskuun tietojen perusteella 3. osavuositarkastus kuluvalta vuodelta. Toiminnan ja talouden toteutumista sekä strategisen uudistusohjelman etenemistä käsitellään kuukausittain johtoryhmässä ja aluehallituksessa. Lisäksi taloudesta ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuositarkastuksilla aluevaltuustolle, aluehallitukselle ja tarkastuslautakunnalle. Osavuositarkastus laaditaan kolme kertaa vuodessa; tammi-maaliskuun, tammi-kesäkuun ja tammi-syyskuun tiedoilla. Neljäs eli viimeinen raportti on tilinpäätös, joka kattaa koko vuoden seurannan. Aluevaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumista seurataan osavuositarkastusten yhteydessä ja arvioidaan tilinpäätöksessä.

Hyvinvointialueiden lakisääteinen tehtävä on järjestää alueensa asukkaille tarvetta vastaavat, riittävät sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut. Tämän lisäksi laki hyvinvointialueiden rahoituksesta edellyttää, että hyvinvointialueiden on saatava talous tasapainoon ja taseeseen kertyneet alijäämät katettua vuoden 2026 loppuun mennessä. Mikäli hyvinvointialue ei suoriudu näistä lakisääteisistä velvoitteistaan, voi ministeriö käynnistää arviointimenettelyn, jonka yhteydessä selvitetään aina hyvinvointialueliitoksen mahdollisuus.

Vuoden 2024 talousarviossa varattiin 15 milj. euron lisäpanostus lakisääteisten palvelujen turvaamiseen. Palvelutuotannon toimialueilla tämä näkyy asiakastyytyvyytenä ja parempana hoitoon/palveluihin pääsynä. Osa lisäpanostuksesta kohdennettiin henkilöstön saatavuuden ja työhyvinvoinnin edistämiseen. Tämä näkyy onnistuneina rekrytoineina, henkilöstötyytyvyytenä sekä sairauspoissaolojen ja henkilöstön lähtövaihtuvuuden vähenemisenä edellisvuoteen verrattuna.

Vuoden 2024 talousarvioon sisältyvällä strategisella uudistusohjelmalla tavoitellaan 10 milj. euron säästöjä toimintamenoihin. Uudistusohjelman täysimääräinen toteutuminen näyttää epävarmalta mm. palveluverkon toimeenpanon lykkäytymisen vuoksi. Uudistusohjelman talousvaikutuksien arvioidaan toteutuvan noin 70 prosenttisesti.

Kun tiedossa olevat arviot sekä tulo- että menupuolen merkittävimmistä tekijöistä huomioidaan, niin hyvinvointialueen tulosenrusteen arvioidaan olevan 33 milj. euroa talousarviota huonompi. Tällä hetkellä näyttää, että strategisen uudistusohjelman toteuttaminen eivätkä toimialueiden tehostamistoimenpiteet ole riittäviä talouden suunnan merkittäväälle kääntämiselle. Tehostamistoimenpiteiden vaikutukset kuitenkin näkyvät tulosenrusteen toimintakulujen kehityksen parantumisena yli 3 milj. eurolla edellisen kuukauden tilanteesta. Toimialueet jatkavat tehostamistoimenpiteiden toteuttamista myös loppuvuoden aikana.

Hyvinvointialueen strategiset mittarit on johdettu strategisen uudistusohjelman viidestä kärjestä eli menestystekijästä. Strategiset mittarit ovat aluehallitukseen ja -valtuustoon nähden sitovia. Uudistusohjelman toimenpiteiden toteutumista seurataan kullekin konkreettiselle toimenpiteelle asetettavan operatiivisen mittarin avulla. Nämä operatiiviset mittarit tulevat olemaan hyvinvointialuejohtajaan nähden sitovia ja niitä käsitellään kuukausittain laajennetussa johtoryhmässä.

1) Tavoitteenamme on, että toimintamme on asiakaslähtöistä ja laadukasta. Asiakaskokemusta mitataan NPS-tunnusluvun avulla kaikilla palvelutuotannon toimialueilla. Organisaatiotasoisesti tavoitetasoksi on asetettu, että $NPS \geq 75$. Asiakaspalautejärjestelmän mittaaminen on saatu käyntiin toukokuussa. Koko organisaation toteumaluku syyskuussa oli 77 eli tavoite olisi toteutunut. Toteuma on kasvanut sekä 2. osavuosisikatsauksen että edellisen kuukauden tilanteesta kaksi yksikköä.

2) Tavoitteenamme on järjestää asukkaillemme heidän tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja lakisääteisissä ajoissa. Palvelujen saatavuutta arvioidaan "liikennevalomallin" avulla: punainen < 80 %, keltainen 80–90 % ja vihreä 90–100 % palveluista toteutuu lakisääteisessä ajassa. Tätä mittaria on mahdollista tarkastella kuukausittain. Hyvinvointialueetasolla toimialueiden mittareiden keskiarvo on syyskuun lopussa 90,3 %, joka on tavoitteen mukainen. Mittarin tavoitearvo on huonontunut 3,7 prosenttiyksikköä 2. osavuosisikatsauksen tilanteesta, mutta parantunut yhden prosenttiyksikön edellisen kuukauden tilanteesta.

3) Tavoitteenamme on, että hyvinvointialueella on riittävä, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Tavoittelemme henkilöstön sairauspoissaolojen vähentämistä vähintään viidellä prosentilla vuoden 2023 tasosta. Syyskuun lopussa sairauspoissaolot ovat vähentyneet edellisvuodesta 11,0 %, joten mittari on tavoitteessa. Sairauspoissaolot ovat alentuneet edellisestä kuukaudesta 1,2 prosenttiyksikköä.

4) Tavoitteenamme on, että toimintamme on taloudellisesti kestäväällä pohjalla. Hyvinvointialueen rahoitusmallissa vuosikate on tunnusluku,

jonka perusteella tulevien vuosien lainanottovaltuudet määritellään. Vuoden 2024 tavoitteena on, että vuosikate on vähintään miljoona euroa. Hyvinvointialuetasolla tavoitteen toteutumista seurataan tilikauden tuloseennusteen perusteella kuukausittain. Syyskuun taloustietojen perusteella vuosikate olisi asettumassa noin -32,0 milj. euron tasolle, joten taloustavoite ei tule toteutumaan. Tunnusluku on huonontunut edelliskuukaudesta, koska talousarvioon sisällytetyn omaisuuden realisoinnin ei oleteta toteutuvan vuoden 2024 puolella. Tavoitteen saavuttaminen ei ole mahdollista meneillään olevista laajoista säästötoimenpiteistä huolimatta.

5) Tavoitteenamme on, että olemme luotettava organisaatio asiakkaillemme ja työntekijöillemme. Tämän tavoitteen toteutumisesta saadaan tietoa vuosittain toteutettavalla Luottamus & Maine-tutkimuksella. Tavoitteena on, että organisaatiomielikuva kehittyy myönteiseen suuntaan ja sijoitumme viiden parhaan joukkoon hyvinvointialueiden vertailussa. Vuoden 2024 Luottamus & Maine - tutkimuksessa organisaatiomielikuva oli kehittynyt myönteisesti ja hyvinvointialueiden mainepistemäärien vertailussa sijoituimme sijalle 9. Asetettu strateginen tavoite ei kuitenkaan toteutunut.

Talousarvion laatimisen lähtökohtana oli valtion yleiskatteellinen rahoitus (n. 780,1 milj. euroa), joka muodostuu valtiovarainministeriön pääasiassa tarpeeseen perustuvasta laskentamallista, jossa Pohjois-Karjalan laskennallista rahoitusta on pienennetty siirtymätasauksella n. 64,6 milj. euroa. Kuluvan vuoden merkittävänä tavoitteena on parantaa hoitoon/palveluihin pääsyä olennaisesti. Tähän on varattu talousarviossa yhteensä noin 15 milj. euron lisäpanostukset erikoissairaanhoidon, ikääntyneiden palveluihin, sosiaalipalveluihin sekä pelastustoimeen. Vuoden 2024 yleiskatteellinen rahoitus aleni VM:n linjauksessa kesäkuussa hieman, ollen tällä hetkellä n. 780,0 milj. euroa.

Hyvinvointialueen toimintatuottojen yhteismäärä alkuperäisessä talousarviossa on 128,9 milj. euroa ja toimintakulujen yhteismäärä 904,7 milj. euroa. Näin ollen toimintakatteeksi muodostui -775,8 milj. euroa, joka on katettu valtion 780,1 milj. euron rahoituksella. Strategisesti erittäin tärkeäksi tunnusluvuksi, vuosikatteenä, muodostui 1,0 milj. euroa. Poistojen ollessa noin 16,0 milj. euroa on kuluvan vuoden talousarvio 15 milj. euroa alijäämäinen.

Vuoden 2024 talousarviokirjaan on sisällytetty talousarvion toteutumiseen liittyviä taloudellisia riskejä. Talousarvioon on sisällytetty valtionrahoituksen kasvun (2,53 %) suuruisen kustannusten kasvu, joka ei alkuvuoden toteuman perusteella ole riittävä. Strategisen uudistusohjelman toteutumisessa on tunnistettu haasteita, niiden talousvaikutuksien toteutumattomuutena on huomioitu ennusteessa kolmen miljoonan euron verran. Henkilöstön riittävyys ja saatavuus näyttävät jatkuvan talouteen liittyvänä riskinä edellisvuoden tapaan, mikä näkyy erityisesti palvelujen ostojen jatkuvana kasvuna. Lisäksi kuluvana vuonna on tärkeää seurata strategisena riskinä olevaa hyvinvointialueen arviointimenettelyn mahdollisuutta ja etsiä keinoja mahdollisen arviointimenettelyn välttämiseksi.

Investointien toteuma tammi-syyskuussa on 38,7 % (15,7 milj. euroa). Rakennusinvestoinneista on toteutunut tammi-syyskuussa 9,3 milj. euroa (53,6 %). Laite- ja kalustoinvestointien toteuma on 5,8 milj. euroa (28,8 %). Toimittajien toimitusvaikeuksista ja hankintaprosessien viivästymisistä johtuen vuodelle 2023 suunniteltuja ja vuoden 2023 lainanottovaltuudelle toteutettavia laiteinvestointeja siirtyi vuodelle 2024 2,5 milj. euron arvosta. Siirtyneiden hankintojen toteuma tammi-syyskuulta on 1,2 milj. euroa. Myös vuodelle 2024 suunniteltuja ja vuoden 2024 lainanottovaltuudella toteutettavien laiteinvestointien hankintaprosesseissa on viiveitä, joten laitetoimituksia on siirtymässä vuodelle 2025. ICT-investointien toteuma on 0,14 milj. euroa (18,5 %). Asiakas- ja potilastietojärjestelmähanketta varten on varattu vuodelle 2024 laajakantoisiin investointeihin 0,7 milj. euroa. Toteuma tammi-syyskuulta on 0,4 milj. euroa (61,3 %).

Aluehallitukselle raportoidaan kuukausittain strategisen uudistusohjelman toteutumisesta. Seurattavina kokonaisuuksina ovat 15 miljoonan euron lisäpanostusten vaikutukset lakisääteisten palvelujen varmistamiseksi ja 10 miljoonan euron talouden tavoiteohjelman toteutuminen. Aluehallitus teki toimeenpano-ohjelmien nettosummiin ja panostuksiin muutoksia 1. osavuositarkastuksen perusteella, joiden toteutumista on seurattu toukokuusta lähtien.

Talouden tavoiteohjelma muodostuu strategisen uudistusohjelman erillisistä toimeenpano-ohjelmista, joita ovat digiohjelma, henkilöstöohjelma, palvelutuotannon kehittämisohjelma, sidosryhmä- ja viestintäohjelma, sopeuttamisohjelma ja vaikuttavuusohjelma. Jokaiselle ohjelmalle on asetettu talousarviossa tavoite, jotka on purettu toimenpiteisiin.

Erilliset toimeenpano-ohjelmat jakautuvat toimintasuunnitelmiin ja nämä edelleen konkreettisiksi toimenpiteiksi. Valmistelussa on välttämätöntä tehdä toimialuerajat ylittävää yhteistyötä, jota kunkin ohjelman vastuhenkilö koordinoi. Kunkin suunnitelman/toimenpiteen hyödyt arvioidaan parhaaseen tietoon perustuen. Hyöty, jota tavoitellaan voi olla laadullinen tai määrällinen.

Talousarvion tuloslaskelmaosaan esitetään 3. osavuositarkastuksessa yhteydessä valmistuneen tulosennusteen perusteella muutoksia, jotka tuodaan erillisessä pykälässä aluehallituksen ja -valtuuston käsittelyyn.

Osana osavuositarkastus 3/2024 raportointia esitetään erillisellä liitteellä Laadun ja omavalvontaohjelman raportti Q1 – Q3/2024. Raportti julkaistaan myös hyvinvointialueen [www-sivuilla](http://www.sivuilla).